

ALBINA CARPATILOR

Apare 1 colă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. s'eu 45 bani. — Un volum à 6 colă 70 cr. s'eu lei 1'70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colecțanți, la oficiile postale și la toate librăriile.

La Turnu-Măgurele¹⁾

scenă în versuri.

(Representată în ajutorul ostașilor răniți.)

PERSONAGE.

Adela, tinăvă văduvă.

Horcea, sergent de Dorobanți.

Doctorul.

Teatrul reprezintă o cameră mică și simplu mobilată. — Ușă în fund, altă ușă în stînga și o ferăstră în dreapta. — În fața scenei, mai în dreapta, o masă și un scaun de lemn alb.

SCENA I.

Adela, (sfîrșind de scris un ravaș, îl subsemnăză, ȱicend:)

„Amica ta, Adela... în Turnu-Măgurele...”

Trei pagine ticsite!.. Ce am mai scris în ele?

(Cetesce:)

„Scumpa mea Nataliță .. ar fi un spectacol curios pentru tine de a mă vedea pe mine, o elegantă deprinsă a trăi în salóne lucóse, locuind acum într'o odaiță gólă și purtând costumul ambulantei ... Cu tótă acéstă schimbare însă, nu poți crede, iubita mea, cât sunt de mulțămită! ... Eú, o tinăvă văduvă, încungiuurată de adorații patentați din Bucuresci și din Iași, și espusă a audi în tóte ȱilele aceleași declarații monotone de amor, mă simt astăȱi mai démnă de posiția mea înaltă în societatea română sub nobila haină de soră de caritate. În capitalele noastre eram asurȱită de falsele suspine ale comediiei lumesci; aice sunt uimită de adevăratele suspine ale

„suferinței, și precăt acolo inima mea era nesimțitoare, pe atăt aice ea bate și cresce însufletită de un nobil devotament .... Am sub veghierea mea un june căpitan rănit, fórte interesant ... La asediul Plevni, sërmanul a priimit un glonț în brațul drept și mult ne e témă, că va fi nevoe de o amputare ... Ferescă-I Dumneȱeu de o așa nenorocire! Sergentul lui, un vitéz din al 13-lea regiment de Dorobanți, bun, simplu, cam original și cu numele de Horcea, plänge ca un copil când se gândește, că să remăe căpitanul lui cîunt ... Eú însă-mi mă înfior la acéstă ideia, că-cî încep a avea pentru scumpul meu rănit o afecțiune de soră ... Te vèd însă zimbînd și clătînând din cap, dar te poftesc să nu fii nebună și să-ȱi inchipuesci romanuri ... ect. ... ect.

(Ușa din fund se deschide .. Adela strînge scrisórea, o pune sub plic și scrie adresa pe ea.)

A! se deschide ușa ... sergentul Horcea vine ..

Să pun în plic scrisórea ... acum, adresa, ... bine!

SCENA II.

Adela — Horcea, (întră pin fund, să opresce lângă ușă, face salutul militar și tușesce.)

Horcea. Hmm!

Adela. (Se scólă și se întórce cãtră Horcea.)

Horcea. Doresc sănătate.

Adela.

Ce face Căpitanul?

Horcea. Te 'ntrebă, duduțuță ș' oftéză greú, sërmanul.

Adela. Se simte mai reú astăȱi?

Horcea. (tace și -și mușcă musteața.)

Adela. (ingrijită) Răspunde ...

Horcea.

Așa 'mi pare.

Adela. Cum?

Horcea. Apói cum s'ar ȱice, îl arde un pojar mare ...

¹⁾ Acéstă mică operă dramatică, după cum ne spune ilustrul ei autor, e menită a fi în curénd jucată în Bucuresci de cãtră persoane din societate, și anume în ajutorul ostașilor răniți. Domnul Vasile Alecsandri a avut delicateȱa de-a onora fóia nostră cu publicarea interesantei și frumoșei sale improvisațiuni. Éta un nou îndemn, o nouă încurajare pentru noi de-a ne sili să rădicăm fóia nostră la acea înălțime literară, încât cei mai de frunte literatori să nu se rușineze a figura în colónele ei. De o cam dată mulțămim din adâncul inimei marelui nostru poet pentru binevoitorul concurs, ce s'a grăbit a da „Albinei Carpaților.“ — Red.

Adela. La rană?

Horcea. Și sub costă, colea, la inimioară . . .
Séu . . . inima tînjesc când n'are sorióră,
Și, deș, . . . să nu te superi . . . dar eă încep a crede,
Că mult mai rău e bolnav când bietul nu te vede . . .

Adela. Cređi?

Horcea. Cred . . . ades mă 'ntrebă pe mine 'n aiurire
De esci, ca în poveste, o zină de iubire . . .
Un . . . heruvim, un . . . ânger . . . mai sciú eă
câte-mi spune? . . .
Esci ânger, dudućuță?

Adela. (Zimbind) Nu cred.

Horcea. Mare minune!
Apoi de ce înșiră tot astfel de cuvinte?

Adela. El . . . are ferbințelă și -i . . . amețit de minte.

Horcea. Óre? . . . așa să fiă? . . . Eă unul dam cu gândul
Că póte, fiind tîner, și lui i-aú venit rëndul
Să cadă 'n slăbăciunea de fire omenescă,
Să . . . cum fac toți flăcăii din lume . . . să iubescă.

Adela. (răpide) Pe cine?

Horcea. (în parte) Măi, că iute aú întreat pe cine!
(tare) Pe cine, el o scie; eă sciú că nu pe mine.

Adela. (cade pe gânduri.)

Horcea. (în parte, privind'o) Na! c'aú căđut pe gânduri
acum și puiculița . . .
Cu miere, cum se vede, îi atinsei gurița.

Adela. Ean spune-mi: fost'aú astăđi chirurgu 'n am-
bulanță?

Horcea. (posomorëndu-se) Au fost.

Adela. Aú vedut rana? . . . și are el speranță,
Că ea se va închide prin simplă vindecare?
Și n'ar fi trebuință de-o crudă operare?

Horcea. Chirurgul cam pe gânduri eșit-aú astădată
Că -ci i-aú părut lui rana mult mai înflăcărata.
L'am întreat ce crede? . . . Nu mi-aú răspuns
nimică,
Dar clătina din capu-i . . . și, deș, mi-e tare frică.
(induișinduse) Sërmanul Căpitanul, un bujorel în
flóre
S'ajungă ciunt, drăguțul! . . . de-a scie, să sciú
că móre!

Adela. (în parte) Să mórá — o! Dómne sfinte!

Horcea. A! bată i-ar să-i bată
Chirurgi! ei nu sciú alta decât să tae 'ndată
Și brațe și picioré cu-o armă ascuțită . . .
Dór brațul nu e créngă și omul nu-i răchită . . .
Eă il cunosc, dudućuță, pe Căpitan . . . mai bine
S'ar împăca cu mórtea decât cu-așa rușine.

Adela. Dar dec'ar fi nevoe numai decât . . . Ce-aí face
În locul lui chiar însuși?

Horcea. Eă? deș, mai bine 'mi place
Să merg pe ceea lume întreg, cu cap, cu tóte,
Decât o vieță lungă să fiú un trunchiú cu cióte.

Adela. O sciú; așa-i Românul, nepăsător de vieță;
Dar lângă-amărăciune mai este și dulcétă;
Dar decă-i erud de-a perde un braț, cea durere
Nu póte să găsescă pe lume-o mângăere?
Rănitul nostru-i june; din pragul tinereții
El póte să privescă la bunurile vieții:
Plăceri, considerare, familiă, iubire . . .
La tóte are dreptul vítézul să aspire.

Horcea. O fi, însă stejarul amar se oțeresce
Când apriga secure de crengi îl despărtesce,
Și crede-mă, dudućuță, Românul e de milă
Când n'are cu ce strînge la sinu-i o copilă.
Atunci nu-i mai rămâne decât să se sfărșescă,
Séu . . . alte dóte brațe pe lume să găsescă . . .
Hei! când ai vrea, dudućuță, să-ți faci cu el
pomană . . .

Adela. Eă? cum?

Horcea. Esci bună, bună de pus, deș, chiar pe rană
Ai doué brațe . . . dă-le în dar lui Căpitanul,
Și astfel, numai astfel, i-ai îndulci aleanul . . .
Le dai? . . . Auđ? . . . Duducuță, ascultă-mă pe mine,
În locul dumnitale le-aș da eă ca mai bine.

Adela. Dar cum vreí cu-a mea milă să-i cad eă lui
năpaste?

Horcea. Năpaste! Dee-mi Domnul și mie tot de aste!
Auđi? năpaste — o flóre frumos îmbobocită . . .
Dar unde se mai află mai veselă ursită?
Năpaste! (o privesce cu admirație) Căpitanul și eă
am fi în stare
De brațele-améndoué să cerem o scurtare
De-am scie, că ne așteptă o astfel de resplată.

Adela. Dar bine, Horce dragă, gândește încă-o dată
Cuvine-se chiar însă-mi să cerc de a-i pro-
pune? . . .

Horcea. Ba nu, ferescă sfântul! . . . Eă, de 'nvoesci,
i-oiú spune
Că decă-a perde brațul și n'a vrea ca să mórá,
I-a da brațele sale în schimb o Zinișóră.

Adela. Ș'a priimi?

Horcea. N'ai grijă . . . haiț, cu nepusă masă;
Ba ș'a juca drăgaica, rănit cum e, prin casă.
Ce vreí? Așa-i Românul când strechia îl lovesce;
Când inima dă mugur și muguru 'nfloresce.

Adela. (ridënd) Glumeț esci.

Horcea. Glumeț, însă . . . cum găsesci gluma?

Adela. Bună.

Dar . . . ean să schimbăm vorba.

Horcea. S'o dăm pe-o altă strună?
(în parte) Se vede c'am scintito cū-a mea avocăția.
De! nu m'aú făcut mama mehenchiú în limbuță.
Pecat!

Adela. Sciți că 'mpreună ați fost răniți o dată;
Er cum, și când, și unde nu mi-ai spus încă . . .

Horcea. Eă
Cum s'a 'ntemplat, dudućuță: Trecuse-o săptămână
Decând eram în harță cu Litfa cea pagână,
Alăturate cu Plevna, în față cu-o ređută
Ce 'ntocmai ca ariciul, ghem tótă prefăcută,
Parea că e pustiă și né poftia aprópe,
În șanțurile-i dese de vii să ne îngrópe.
Noi tot țințiam privirea dór om zări dușmanul
Și tot trăgeam la tunuri dór i-om strica zedanul,
Dar după parapete ascuns, el cu urgiă,
Pe când noi dam în bobot, tragea în carne viă.
Era ér mai cu sémă, era 'ntr'o păduri
O bateriă, care cu noi juca 'n popice
Și sémăna cu bombe, scurtându-ne de ăile,
Cum sémăna Româniú cu grăú la Sân-Vasile.
O nópte, Căpitanul vr'o de ce inși ne chiamă

Și ȕice: Măi, de mórte vė este, sėu nu, témă?
— Nu, Domnule! rėspundem. — Nu? — Nici
de cum. — Prea bine;
Eū merg la bateriă s'ó iėu . . . Veniți cu
mine? —

— Venim! cu toți răcnit-am și ne-am pognit
pe dată,

Ne-am furișat prin umbră ca vulpea cea șirată,
Și când să dea foc Turci la tun, pe ne-așeptate
Ei se trezesc cu spaima și cu Români 'n spate.
Pe loc și dăm navală în ei, mânca-ı-ar corbiı!
Și ne 'neleștăm la luptă gramadă, chiar ca orbiı.
Ce gróznică trintelă! ce răcnete de ura!

Ce lovituri cu stratul! ce mușcăturı cu gura!
Păn' ce din Turci, hapsiniı, nu au rėmas nici
unul,

Păn' ce le-am stricat cuibul, păn' ce le-am
luat tunul!

Pe tun pusese mâna el însuși, Căpitanul,
Luptând cum luptă Ursul cu Badea Năsdrauanul;
Er când în faptul ȕilei ne-am cercetat dobânda
Cu-o rană fiă-care își mėsura isbânda.

La braț Căpitănașul avea o 'mpușcătură
Și eū, colea pe frunte, acéștă lovitură;
Dar fiă! eram mândri ca leul-paraleul
Când am adus în lagăr cel tun . . . ce-ı ȕic trofeul!

Adela. (entusiastă) A! bravo, bravo, bravo! Români de
vitejiă.

(uiminduse) Ah! inima mea cresce în veselă
mândriă . . .

Și simt . . . și simt . . . (plânge)
Horcea. Duducă . . . ce plângi?.. Da nu mai plânge . . .

(in parte) Când vėd plâns de femeieă, un nod co-
lea mă strînge.

(uimit) Tot plângi? . . .

Adela. Nu e nimică, și nu băga de samă.
(dându-ı batista ei) Voinice, dela mine priimesce-
astă năframă.

Și-mı spune, cine astfel te-aū încrestat în
frunte?

Horcea. Un Turc urit și negru, nalt țepăn cât un munte.
Vroia să-mı taie capul lovind cu eartaganul . . .

Adela. Și cum scăpași?

Horcea. Vėduț-aı cum crapă 'n cincı bostanul
Când il isbescı de-o piatră? . . . Așa ı-aū cră-
pat capul

Când l'am pocnit cu stratul în tidvă pe arapul.
S'aū dus pe ceea lume în raiu să facă jafuri
Prin munți de baclavale și dealuri de pilafuri . . .
Dar ce staū eū la vorbă și dărdiū ca o babă?
La doftorul cel mare alerg cât mai în grabă
Să viă-aice însuși, pe Căpitan să'l vadă
Că-cı cel chirurg în vorbă-ı nu are de loc nadă.

Adela. Alėrgă . . . și la postă să dai astă scrisóre,
Te rog.

Horcea. Prea bine, adă; mă duc într'o 'ntinsóre.
(se opresce la ușa din stînga)

Duducă . . . (arată spre ușa din fund) El te-așeptă . . .
Fă ađı o faptă bună . . .

Și cel de sus pe frunte țı-a pune o cunună.
(Ese prin stînga.)

SCENA III.

Adela . . .

Ce ómeni! Ce natură frumoșă și bogată!
Ce inimă viteză și simplă și curată
Se bate 'n aste sinuri, când e nevoia 'n țeră!
O! nu, nu, România nu póte 'n rėu să péră
Cât are pentru pază o verde seminiă
Cu suflet așa mare, cu minte atât de viă!
Nu! în zadar pe față-ı invidia străină
Cercat-aū s'ó mînjescă cu bale și cu tină;
Infamı clevetitorı, vrăjmași ai României,
Sunt inferați de-acuma cu ferul infamiei,
Că-cı le-aū rėspuns Românul cu-a sa desprețuire
Prin fapte glorióse, ce merg la nemurire! . . .
Aice, lângă mine un tiněr eroū zace
În ghiărele durerei . . . sėrmanul! . . . dar ce
face? (deschide puțin ușa din fund)

Dórme! . . . cât e de palid! . . . Ce tainică tristeță
Pe fruntea lui e 'ntinsă! . . . Ce aer de nobleță,
Ce aer de mărire căștigă o ființă
Căduță pentru țeră în crudă suferință! . . .
Ah! . . . trista lui privire adânc mă 'nduióșeză . . .
Ce-aud? . . . suspină! . . . póte că el acum viseză
La mine . . . mă iubesc! . . . și eū . . . óre 'n iubire
Putut-aū să se schimbe a mea compătımire?
(cade pe gânduri.)

SCENA IV.

Adela — Horcea, (intră tulburat)

Horcea. Duducă, duducută . . .
Adela. Ce este?

Horcea. Nu e bine.
Am întelnit chirurgul . . . (oțerindu-se) Vai! simt
fiori prin vine.

Adela. Chirurgul?
Horcea. Dar, chirurgul, casapul, ciocărtașul.

Mı-aū spus, că amputeză chiar astăđı pāti-
mașul,

Că-ı témă de cangrenă.
Adela. (spăriată) Cangrenă! Vai de mine!

Cangrena-ı mórte!
Horcea. (perdut) Mórte! . . . să móră! . . . Cine? Cine?

Eū? . . . étă-mė . . . sunt gata; . . . dar el? . . . O!
Dómne sfinte!

Ce fac eū făr' de dēnsul? . . . Ce spun l'al sėu
părinte? . . .

Adela. Dar ce să facem, frate?
Horcea. Ascultă . . . Escı creștină . . .

De nu vrei s'aı muștrare c'aı fost cum-va de
vină,

Alėrgă lângă dēnsul și-ı spune ce-ı sci spune,
Ca să-l îndupleci sórtei amare-a se supune.

Vorbesc-ı romănesce, grăesc-ı franțuzesce,
Cum țı-a veni măi bine, dar mi-l adminesce

Rugându-l și ȕicēndu-ı, că le-ı iubi măi tare
De-a vrea ca să asculte pe doftorul cel mare.

Adela. Dar . . . Horcea . . .
Horcea. Duducută . . . lumină . . . flócea . . .

Mergi, scapă-l de la mórte și mă dau rob . . .
Adela. Ei! . . . fiă! (intră în fund.)

SCENA V.

Horcea, (cătând prin ușa din fund.)

Ét'o! .. puicuța .. merge .. când pasă, când s'opresce ...

S'apropie de patu-î ... El s'au trezit, zimbesce, Aū și uitat durerea .. O! farmec de muiere! .. Femeia-î, ci-că, flóre de leac pentru durere ... Ce spun ei óre? (ascultă) N'aud ... de-a própe se șoptesce ..

Ea pare că îl rógă .. dar el se 'mpotrivesce ... Ea plânge! Na! chirurgul de-acum póte să viă ... În lacrimi de femeia chiar ferul se mlădiă ... Vitézul, leul, zmeul e 'nvins de-o papușică ... El îi sărută mâna .. Ce mâna mititică! .. Și éca! .. Ce-mi vėd ochii .. și ea .. ea îl sărută Pe frunte? .. Hait, acuma logodna-î și făcută. Dar .. étă și chirurgul! .. pei drace! .. El sosescse Ca norul pe sóre când cerul strălucescse.

SCENA VI.

Horcea — Adela, (întră tulburată.)

Adela. Ah! Horce, mergi degrabă .. Te chiamă, el te chiamă ...

Chirurgul este gata ... Eū nu pot sta, mi-e témă.

Horcea. Dar bietul Căpitanul primesce să-l....

Adela. Primesce.

Horcea. Mě duc .. ah! duduțuță, mult el te mai iubescse! (Esc.)

SCENA VII.

Adela, (cade pe scaun.)

O! Dómne! .. ce durere, ce gróză pentru densus!

Să simtă feresteul tăind un os într'ensul! .. Fiori îmi trec prin crieri ... mi-e inima de ghiță ..

A! .. ce s'aude? .. aș da chiar a mea viėtă Ca să'l scutesc, sěrmanul, de chinuri .. ah! ér gеме? .. (ascultă)

Ba nu, mē 'nșală spaima ... El rabdă .. nu se teme.

Cum aș voi să întru .. (s'apropie încet de ușa) să-î șterg ușor pe frunte

Sudórea înghețată a suferinței crunte,

Să-î țin pe brațe capul, s'așint a mea privire În ochii lui, iubitul, cu tótă-a mea iubire.

Dar nu pot ... n'am curajul .. deabia staū pe picióre. (vine șovăind de se razemă de masă)

SCENA VIII.

Adela — Doctorul, (întră prin stînga.)

Adela. O! Domnul doctor ...

Doctorul. (inchinându-se) Dómă, sergentul dinióre Mî-au spus c'ați vrut îndată că să alerg aice. Eū?

Doctorul. De-am putut pricepe ce aū voit a -mî đice, Chirurgul vrea să facă o amputare

Adela. Așa e.

Vė rog să treceți iute alătore 'n odae.

Doctorul. Mě duc ... dar mai nainte primiți astă hărtiă Și astă cutióră .. (întră în camera din fund)

Adela. (deschide scrisórea) Maiorul! .. Ce îmi scrie?

(cetesce rapide)

„Iubită cumnățică! „Măria sa Domnitorul „aū acordat Căpitanului și sergentului încredin- „tați îngrijirei d-tale, decorația: Stéua Ro- „măniei și medalia: Virtutea militară, „pentru eroica lor purtare. Vi le trimit d-tale, „iubită cumnățică, pentru ca să aī mulțămirea „de a-ți decora însă-și protegiații ect.“

A! câte mulțămire pe dênșii! .. dar ce-î óre? (să aude alătore un glas răgnind)

Glasul. A!

Adela. (tipând) A! îi taie brațul! (cade pe scaun) Sěrmanul! cum îl dóre!

SCENA IX.

Adela — Horcea, (dând busta pe scenă)

Horcea. Ura! .. Nu mi-l mai taié ... Nu este trebuință.

Adela. Cum? ce đici?

Horcea. Étă doftor cu cap și cu sciință.

El cât aū vėđut rana, aū început a ride S'aū spus, că de la sine curėnd se va închide. Atunci Căpitánașul, precum o fată-mare Închis-aū ochișorii în dulce leșinare.

Adela. (vesela) Mě duc să-î deschid vesel cu stéua Romăniei ... (scóte decorațiile)

I-aū acordat'o Vodă ca semnul vitejei.

Horcea. I! sfiinte și Părinte! Ce bine a să-î pară ... Ura!

Adela. (presentându-i Medalia) și d-tale: Virtutea militară.

Horcea. (amefınd) Eū? .. Na! .. se 'ntórcse casa .. m'apucă nebunia ...

Eū, decorat! (primesce medalia și o sărută) drăguța! Trăescă Romănia!

(Amėndoi se îndrėptă spre ușa din fund.)

Mircėști, Noemvre 1877.

V. Alecsandri.

Statua lui Mihaiū Viteazul în Bucuresci.

Tóte popórele civilisate aū immortalisat prin monu- mente memoria și gloria acelor viteji, cari s'aū luptat pentru apėrarea țerei și-a drepturilor ei. Prin tóte orașele mai însemnate, dar mai ales prin capitalele Europei apu- sene, dăm preste număróse statue de împėrați, regi, prin- cipi și generali ilustru.

Țerile romăne de peste Carpați încă posed în istoria lor mai multe nume de Domni mari și eroi vestiți, cari

s'aū făcut pentru veci nemuritori prin gloriósele lor fapte de arme. Nu mai reamintim aceste nume, că-cí ele sunt bine cunoscute cetitorilor nostri. Însė poporul romăn, fiind cu totul străin ideilor civilizațiunei apusene, în secolii trecuți n'a făcut chiar nimic pentru immortalisarea memoriei marilor sėi Domni. Singură tradițiunea verbală și puține cantece populare scăpară de totala uitare numele lui Mir- cea, Stefan și Mihaiū între poporul de rėnd. Înșiși Domni

aveau obiceiul de a-și rădica monumente până mai erau în viață; dar acele monumente nu consistau în statue, ci în monastiri, închinare cutărui se cutărui sânt. Vorbind adevărul monumentele acestea se înălțau pe sama sântilor, 6ră Domnilor respectivi nu le r6mânea decăt gloria de fundători și privilegiul de-a pune să li se zugrăvescă portrete. Dar și aceste portrete trebuiesc considerate ca o deosebită mângăere în lipsa statuelor de marmor se de bronz.

Odată cu regenerarea națiunei române de peste Carpați, care e opera acestui secol curg6tor, odată cu ivirea celor dintăi rađe ale civilisațiunei europene, s'a ivit în țerele române și ideia despre cultul 6menilor mari. Ac6stă ideia a fost cu deosebire alimentată și întărită prin faptul Unirei principatelor. Lucru firesc. Unindu-se cele d6ue țeri, națiunea incepu a se simți cu tot dreptul mai tare și mai capabilă de fapte mari. Parola țilei era: tronul lui Stefan cel Mare unit cu tronul lui Mihăi Viteazul!... Ac6stă parolă se întipări în spirite, chiar și în spiritele mulținei.

Corifeii națiunei, atât literații, cât și 6menii de stat, se familiarisară tot mai mult cu ideia, că România unită trebuie înzestrată nu numai cu cultura, ci și cu vechile virtuți militare din trecut. Astfel 6menii incepură a se gândi la miđlócele, prin care să facă pe popor mai simțitor față de gloria r6sboinică a Domnilor din alte timpuri. Cel mai nimerit miđloc spre scopul acesta li se p6rea înființarea de monumente cu chipul respectivului Domn, care să impresioneze pe trec6tori și să le rev6ce în memoria trecutului.

Începutul s'a făcut în Bucuresci cu statua euestră a lui Mihăi Viteazul, pe care o prezentăm cetitorilor nostri în num6rul de față. Înființarea ei, proiectată prin inițiativa mai ales a orașului Bucuresci, fu sprijinită de stat, de Capul statului și de particulari; prin concursul tuturor acestor factori s'au strîns însemnatele sume, cu care s'au acoperit spesele reclamate de o asemenea lucrare de arte. Statua a fost adusă, decăt nu ne înșelăm, dela Paris la Bucuresci în primii ani ai deceniului curent și a fost aședată pe piața Universitații, unde a stat cât-va timp înv6lită.

Înăugurarea statuei se s6v6rși în țiuva de 8 Noemvre

1874 cu mari solemnități. Asistau la ac6stă serbare națională, începută prin serviciul divin, Î. Î. L. L. Domnul și D6mna, autorități de-ale statului, reprezentanța comunei Bucuresci, detașamente din diferite corpuri ale garnis6nei și un public, pe care nu-l încăpea locul.

Primariul de atunci al capitalei, colonelul G. Manu, care la începutul r6sboiului actual fu înălțat la rangul de general și deveni apoi comandantul artileriei române în fața Plevnei, rosti o frumoasă cuv6ntare festivă, adresată Măriei sale Domnitorului. Reproducem următ6rele părți din acea cuv6ntare înspirață de nisce înalte simțeminte patriotice și naționali:

„Pentru întâia 6ră ne este dat astădi de-a serba în capitala României înăugurarea unui monument, rădicat în memoria glorielor n6stre naționale, și de-a vedea astfel împlinite voturile pi6se ale mai multor generațiuni.

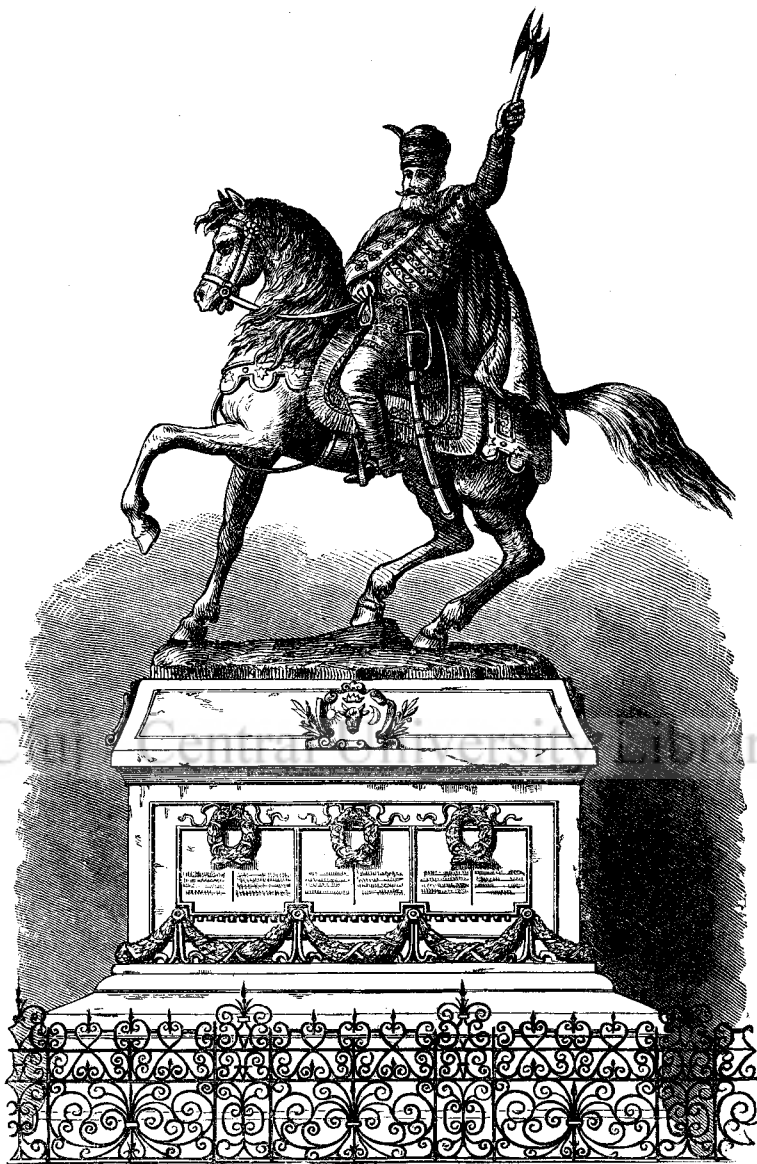
„Decăt din atâtea greutăți ale timpilor n'am putut până acum să dăm o ființă dorințelor și aspirațiunilor n6stre, Români n'au uitat un singur moment numele acelora, cari au ilustrat și au înălțat țera lor, păstrându-le cu toții o dui6să și mândră amintire.

„În lipsa marmurei și a bronzului, ei le-au rădicat în adâncul inimei lor un altar neperitor, unde recunoscința și admirațiunea au întreținut de-a pururea viua flacără a patriotismului.

„..... Capitala României se fălesce cu o legitimă mândria, că a consacrat acest monument celui eroi, care nu aparține numai țerei sale, ci întregului neam românesc.....

„Desv6lind privirilor tuturor ac6stă imagine grandioasă, care a însuflat ter6rea inamicilor țerei, n'avem trebuință să spunem, a cui este. La singura amintire a numelor înscrise pe marmura acestui monument: Giurgiu, Putineiu, Hîrșova, Călugăreni, Nicopoli, Sibiu t6tă țera se închină la numele lui Mihăi Viteazul.

„Înălțându-ne cu ochii spre d6nsul, care din noi nu se simte readus cu sufletul în acea epocă măr6ță, când glasul se, chiamându-ne la independință și la gloria, redestepta în noi vechia bărbăția, și când oștile române, resărind ca prin farmec din unghiurile teritorului, țineau piept la t6te hotarele, risipiau hordele vrăjmașe, ap6rau

Statua lui Mihăi Viteazul în Bucuresci.

cu o mână de ómeni Termopilele române contra valurilor cutropitorilor ect.“

Cuvântarea se încheie apoi cu acestea :

„Țera s'a simțit ferice de-a putea evoca asemenea suvenirî eroice, când a oferit corónele lui Mihaiú Viteazul și a lui Ștefan cel Mare unui Prinț dintr'o familiá, în care eroismul este o tradițiune și un patrimoniu strămoșesc. Unită în aceeași cugetare, ea încongiură pe Alesul ei cu iubire și devotament, și decă — de ceea ce Dumneđu să păzescă — ora pericolului ar suna éráșî, vom reveni cu toții în fața acestúi monument, și sub inspirațiunea faptelor glorióse, a căror amintire el deștéptă, națiunea întrégă se va aduna cu încredere și bărbăția în giurul Domnului și al Dómnei țerei.

„Alături cu numele Buzescilor, ale lui Calomfirescu, Banu Manta și Mihalcea, vom săpa aci alte nume și mai scumpe, și România va dovedi, că este încă țera lui Mihaiú Viteazul.“ — După acéstă cuvântare statua se desveli, fiind salutată de mai multe salve de tun de pe Dealul Spirei.

Ora pericolului, de care vorbea d-nu G. Manu în 1874, a sunat în anul trecut. Națiunea întrégă s'a adunat cu

încredere și bărbăția în giurul Domnului și al Dómnei țerei; érá pe de altă parte, oștirea română dela Plevna, din care făcea parte și d-nu Manu, a dovedit, că România este încă țera lui Mihaiú Viteazul.

Între cumplitul sgomot al armelor, Domnul României și-a adus aminte de împrejurarea, că România este încă țera lui Mihaiú Viteazul și spre a simbolisa óreși-cum acest adevér, în 5 Septemvre 1877, dete un ordin de ți cătră oștirea română, în care spune bravilor săi, că dóue din tunurile luate dela inimic se vor așéda în drépta și în stînga statuei lui Mihaiú. Ideiá mai nimerită nu se putea, decát acésta.

Mihaiú s'aú luptat mai mult cu Turcii; drept aceea monumentul lui prin nimic nu s'ar putea decora mai nimerit, decát togmai prin trofee luate dela Turci.

Acum încă vre-o câte-va cuvinte și vom termina. Am spus, că statua se află în piața Universității, și anume se află togmai față în față cu mărețul templu al Muselor. Și prin împrejurarea acésta se simboliséză un ideal, — idealul desvoltării Românilor de peste Carpați, care se póte resuma astfel :

—Într'o mâna cartea, în ceealaltă arma!

O dușmăniá cu bun sférșit.

Novelă istorică.

(Continuare.)

Duca-vodă în anul acesta, adecă în 1678, plecase încă din primăvară cu Vizirul Cara Mustafa pașa la răsboiú în Ucraina, unde Turcii voiaú să ocupe orașul Cechrin. Acest oraș era apêrat de Muscali și de Cazaci, cari se țineaú fórté bine pe lângă tótă violința atacurilor turcotătăresci. Plecând la răsboiú, Duca lásase Domnia în grija lui Șerban Cantacuzin și a altor trei boeri. Cum eși Domnul din țérá, Șerban și cu frațiú săi, sprijiniți de partidul lor, se și apucaseră să rěstórne pe Duca.

Căți-va boeri fură trâmșiși chiar în tabera Vizirului dela Cechrin; aci ei aveaú să se întêlnescă cu alți boeri pribegi, pe cari Cantacuzinesciú i-au fost tras în partea lor, și să dea jalbă asupra lui Duca-vodă și asupra unui boer credincios al lui, anume Lascarache spătarul. Ca să placă și mai mult boerilor pămênteni, Cantacuzinesciú puseseră să pêrescă pe Duca-vodă mai cu samă pentru acea vină, că strică țera cu Grecii cei de pe lângă densusl. Jalba s'a purtat înainte marelui Vizir, dar nu avu alt rezultat, decát acela, că Lascarache spătarul fu pus la închisóre în taberă. Lui Duca nu i se întêmplă nici cea mai mică supêrare; din contră, după luarea cetății ase-diate, Cara Mustafa-pașa îmbracă pe Domnul Țerei românesci și pe toți boerii lui cu caftane și le dete voia să se rentórcă în țérá. Duca-vodă nu se îndura de Lascarache să-l lase prins, ci plăti Vizirului o sumă mare de bani înduplicându-l astfel, să lase liber pe credinciosul său boer.

Neisbutirea jalbei date încontra lui Duca-vodă nu fu în stare să stavilêscă âmbletele Cantacuzinescilor ș'ale partizanilor lor. Acestia hotărîră a pribegi din țérá înainte de sosirea lui Duca. Mai întâiú fugi în Ardeal Radul Crețulescul cu tótă casa lui. Vestea despre acéstă fugă Duca-vodă o primi togmai pe când trecea prin Iași cu

boerii și ostașiú săi. Ea ajunse și la urechile boerilor, că-cî a dóua ți fugiră chiar din tabera Domnului Vintilă Corneanul păharnicul, precum și Părvul postelnicul, feciorul Crețulescului, apucând și ei drumul spre Ardeal.

Duca-vodă se întristă de pribegirea lui Radul Crețulescul; gândind, că el nu va fi eșit încă din hotarele Țerei, Vodă trâmise pe logofetul Constantin Brâncovanul să alerge în urma lui, să-l ajungă și să-l oprêscă. Alegerea Brâncovanului pentru acéstă trebă a fost cu desêvêrșire greșită; adecă Duca trâmise Cantacuzinescilor pe acela, care le era mâna dréptă din partea boerilor de țérá. Era Sântă-Măria mare, când Brâncovanul plecă din Iași cătră Țera românescă. Dar étă ce se întêmplă în aceeași ți la Bucuresci.

Șerban își alesese și el togmai țiua de Sântă-Măria spre a pleca din țérá dimpreună cu frațiú săi, căți se aflaú în capitală, precum și cu mai mulți din boerii de partida lor. Spătarul voia, ca acéstă plecare să se întêmple în taină, fără scirea mulțimei și a boerilor prieteni lui Duca. Drept aceea étă, cum o puse la cale. El întogmi un ospet mare în misce case dela Cotroceni: la acest ospet chiemă pe toți aceia, cu cari avea să éșă din țérá în decursul nopții. Se dice, că ospetul acesta ar fi fost cu scirea Dómnei lui Duca-vodă, care favoria fuga lui Șerban, măcar că bine vedea, că din acéstă fugă are să se tragă surparea soțului ei. Ospetul începu târđiú de tot, pentru ca să se póta trágăna și peste nópte. După ce inseră bine, argații óspetilor aduceaú necontentit la Cotroceni cai înșăuați și care mari de călătoriá. Bucurescenilor nici prin gând nu le trecea, că ospetul, ce se serba afară la marginea orașului, ar putea să aibă vre un scop ascuns. Drept aceea ei nu se așteptaú la întêmplări serióse, ca ceea ce se pregătia.

Când fu cătră miezul nopții oșteii se rădicară dela mese, că-cî toate erau gata pentru plecare. Familiile Cantacuzinescilor se încărcară pe nise trăsuri spațioase, trase de câte 6 seú 8 telegari. Boerii încălecară pe cai, după obiceiul lor. Între călăreții se afla și tinerul Grigore Băleanul, pe care Șerban îl luase cu sine spunându-i, că e cu voia părinților lui. Convoiu se puse în mișcare togmai pe la miezul nopții, apucând drumul spre Dunăre. A două și pribegii sosiră la Giurgiu și de aci se imbarcară pe corăbii de trecură la Rusciuc, unde se opriră.

Într'aceea Constantin Brâncovanul grăbia spre Țera românească. Câte-va zile după Sântă-Măria el ajunsese până la Sărata, ca să ăasă înaintea Crețulescului, care trecuse deja în Ardeal. În Sărata Brâncovanul primi scire despre fuga Cantacuzinescilor la Rusciuc; uitând pe Ducavodă, logofetul Constantin se luă numai decât după rudenia sa, după Șerban, spre a-i ajuta să capete Domnia. Duca sosind cu tabăra în Focșani, fu informat cu de-amăruntul de toate, câte se petrecuseră în Țera românească. Domnul se tulbură foarte și se scărbi până în adâncul inimei. Stete cât-va timp pe gânduri, ca să chibzuască, ce va face într'o strămtorare ca acesta. El era incredințat, că Cantacuzinescii vor să-l părăsască din nou la Vizirul și la Împărăția. El hotărî deci, ca pe de o parte să ia pe pribegi cu binele și cu frumosul spre a-i face să se întorcă în țară, ăra pe de altă parte să trimită câți-va ómeni de-ai săi la marele Vizir, ca să părăsască pe Șerban ca pe un tulburător.

Unul dintre frații Cantacuzinescilor, și anume Constantin Cantacuzin stolnicul, se afla în tabera lui Vodă; el încă pândia privilegiu, ca să fugă dincolo de Dunăre. Vodă chemă pe Constantin Stolnicul la sine și-i ăise:

„Stolnice! n'am făcut nici un rău neamului dumilor-vóstre, dar ăta că frații d-tale s'au pus să mă strice ca pe un nevinovat.“

„De unde sci acesta, Măria ta?“ — întrebă stolnicul prefăcându-se, ca cum n'ar fi cunoscând nevointele fraților săi.

„Veți fi audít și d-ta, stolnice,“ — adause Domnul — „că frații d-tale au pribegit cu mai mulți alți boeri în țera turcescă. Ei bine, ce nevoiă aveau să pribegeseă, decă nu mi-ar fi dușmani și decă n'ar căuta, să mă surpe?“

La acestea Constantin răspunse astfel:

„Boerii, Măria ta, nu pribegesc tot deuna de bună voia și cu gând de-a surpa pe Domn, uneori ei pribegesc de frica Domnului, temându-se de vre-o pedepsă nedreptă. Cine scie ce bârfele vor fi ajuns la urechile fraților mei din partea unor dușmani ai noștri și ai Măriei tale. Bine sci, Măria ta, că unul dintre acei boeri netrebnici, cari te-au pērit în tabăra la Vezirul, fiind dat pe mâinile Măriei tale, bārfa, că ei au venit să dea jalbă la îndemnul și după învățatura Cantacuzinescilor. De cum-va frații mei vor fi înțeles ceva despre o întēmplare ca acesta, apoi era lucru firesc, Măria ta, ca ei să ia lumea în cap, spre a scăpa de o pedepsă, pe care n'ar fi meritat-o.“

„Decă cređi, că e așa,“ — intrerupse Vodă — „apoi fă, ce-ți voiú ăice eú. Du-te cu aceste cărți la frații d-tale în Rusciuc și cērcă și d-ta de-í înduplecă, să se întorcă în țară fără amēnare. Eú în cărțile, ce-ți incredințez, le-am juruit cu mare jurământ, că nu le voiú face nici o supērare, ci tot deuna îi voiú avea în dragoste ca

pe nise prieteni adevērați. D-ta, la rēndul d-tale, încă le vei da toate incredințările despre domnesca mea milă și bunătate. Spune mai ales lui Șerban, spătarului meu, spune-í, să nu fiă șearpe și să nu mă musce, după ce l'am băgat în sín . . . Primesci solia, boer d-ta?“

„O primesc, Măria ta, cu multă plăcere“ — ăise stolnicul — „și mă voiú sili să fac pace între frații mei și între Măria ta.“

Duca dete lui Constantin Cantacuzin cărțile adresate pribegilor și rēndui doi ostași, cari să-l petrecă în călătorie. După plecarea solului Vodă se simția ceva mai ușurat; el își inchipuia, că în cele din urmă pribegii se vor întorce pe la vetrele lor și nu vor mai ămbla cu nici o jalbă.

Deșertă inchipuire!

Frații Cantacuzinesci deschiseră cărțile Domnului și le cetiră cu de-amăruntul, dară cu nici un preț nu voiră să urmeze după sfaturile domnesci. Ei răspunseră lui Constantin, că sunt hotărâți a scóte pe Duca din Țera românească. Constantin vēqēnd statornicia lor, nu mai sufliă una, ci rēmase și el în Rusciuc ca pribeg. Bietul Ducavodă putea să tot aștepte rēspunsul din partea stolnicului seú . . . . .

Ăta planul ce făcuseră Cantacuzinescii în înțelegere cu ceialalți boeri fugiți:

O deputațiune de boeri fruntași avea să mērgă la Pórtă în numele țerei; un Turc, cu mare influință, care se chema Fetfaț, fiind prieten cu Șerban, se oferise a conduce pe boeri la marele Vizir Cara-Mustafa și să îngrēscă pe Duca cu totul tot, înfățișându-l ca pe un tiran și mănător. În cas, decă Vizirul s'ar îndupleca să scóță pe Duca din Domniă, atunci boerii aveau să cēră Domn pe Șerban Cantacuzin. Pentru ca deputațiunea să-și ajungă scopul mai cu înlesnire, Cantacuzinescii și Constantin Brâncovan își goliră pungile și trămiseră la Înalta Pórtă obicei-nuitele „bacșișuri.“

Într'aceea sosi și Duca-vodă la Bucuresci. Aici se înformă mai bine despre starea lucrurilor; vēqú, că partida Cantacuzinescilor e cu mult mai numărósă, decum și-a fost inchipuit dēnsul. Acestă împrejurare îl făcu să pērdă mai cu totul speranța. D'aci nainte Domnul nici nu se mai gândia, cum să păstreze Domnia dând piept cu dușmanii săi. El se lăsă în voia sortii. Numai de un lucru se mai interesa și anume de scosul dărilor de pe țară. Duca presimția, ba prevedea chiar, că ăilele lui sunt numērate în Țera românească; drept aceea el își ăicea întru sine:

„Din Domniă mă vor scóte; dar cel puțin să nu es cu mâna gólă . . .!“

Așteptând rēspunsul Porții la jalba pribegilor, să cercetăm pentru cât-va timp pe Ivașcu Băleanul în locuința lui dela țară. Moșia lui nu era departe de Carpați și în vecinătate se aflau două schituri, unul de călugēri și altul de maice. Băleanul petrecea la țară atât de izolat, încat nu se putea întelni fără numai cu călugērii, când se ducea la schit s'asculte sânta „slujbă.“ Nevasta lui se ducea de ordinar la schitul de maice, că-cî nici dēnsa nu avea întēlnire cu alte persóne.

În acestă singurătate Băleanul trăise mai bine de două sēptēmăni cu cea mai mare mulțămire. El plecase din Bucuresci linișcit și fără nici o grijă: togmai așa pe-

trecu și la țără până după Sântă-Măria. Decă avea uneori și momente ceva mai puțin vesele, apoi cauză era, că l'ajungea dorul trecător de fiul său.

Dar a două seú a treia și după Sântă-Măria situațiunea boerului se schimbă cu totul, se schimbă ca printr'o lovitură de fulger din senin. Lucrurile s'au întemplat astfel:

Într'o și după Sântă-Măria veni la Ivașcu prietenul său Stoica paharnicul, un boer fruntaș și de țără.

„Bine'ți este ție aici, prietene“ — începu Stoica. — „Trăești în pace și fără valuri, fără bântue. Dar noi, cei din Bucuresci, o ducem mai greú, că-cî pentru noi gândurile și bătaia de cap nu se mai conținesc. Nu poți petrece nici măcar o sântă sərbătore în tică și cu voiă bună, de ore-ce te pomenesci fără veste cu câte o nouă furtună pe de-asupra capului.“

„Adecă vęd eú ce vrei să ții, Stoico“ — întrerupse Băleanul — „s'a întemplat ceva nou pe la Bucuresci, nu-î așa? Care e acea întemplare? Spune-mi iute, prietene, că sunt setos să aud.“

Stoica răspunse cu indignațiune:

„Veneticii de Cantacuzinesci s'au hănit despre Duca-vodă și au pribegit la Rusciuc, de unde vor să dea jalbă la Pórtă.“

„Și spătarul Șerban a pribegit?“ întrebă Ivașcu cu resufarea mai înfundată.

„Ce întrebare ciudată, Ivașcule! Apoi togma Șerban e capul, pe el vor să-l pună Domn.“

„Însă cu fiul meu ce s'a întemplat? ce se va fi făcut el în acele încurcături?“

La aceste întrebări Stoica dete următorul răspuns:

„Pe fiul tēú, pe Grigore, Șerban l'a dus cu sine în țera turcescă. Atâta știu, mai mult nu știu. Ómenii vorbesc multe și tot felul, decă e să ne uităm în gura lor. Unii dic, că Șerban te-a amăgit să-ți dai copilul la casa lui, spre a-l avea ca un fel de garanță, că vei și tu în partea Cantacuzinescilor dimpreună cu toți ómenii tēi, ajutându-le să ajungă la Domniă.“

Ivașcu, care se făcuse ca părietele, adause cu o tulburare sufletescă, ce nu se póte descrie:

„Ticălosul de mine, ce-am stat a face! . . . Bine ții ómenii, Stoico; Șerban m'a amăgit. Da, așa este, el mi-a luat copilul ca o garanță, ca un zălog, pentru a mă căștiga pentru blăstematele lui scopuri, de care eú nu sciam mai nimic. Dar las' pe mine! M'a amăgit odată, nu mă va amăgi și-a două óra. Eú să mă pun pe partea lui. să-î ajut la Domniă! . . . Nicî odată.“

„Adu-ți aminte, Ivașcule, de învățăturile, ce ne dete ră părinții nostri în privința boerilor venetici“ — dișe Stoica cu glas bărbătesc. El continuă apoi astfel:

„Să nu mai suferim pe Țigrădeni să se înalțe nici la boeriile mari, necum la Domniă. A trecut unul doui, aú trecut cincî, orî dece, — fiă, ducă-se! Dar de astăđi înainte să le închidem porțile, că-cî într'alt chip noi boerii pămētenii vom ajunge de batjocura lor. Să începem cu Cantacuzinescii; de cum-va unul din ei va ajunge Domn, apoi să pribegim din țără cu toți prietenii și cunoscuții nostri și să nu stăm pe loc, până ce nu vom rumpe cornul acestui neam venetic și îngānfat. Te învoesci Ivașcule?“

„Deși fiul meu îmi stă ca o petró de móră la inimă, totuși jur pe numele viului Dumneđeú, că voiú pribegi, îndată ce un Cantacuzin va ajunge pe tron. Tatăl meu uria acest neam; voiú să-l uręc și eú, și cu atāt mai vęrtos, că viclénul de Șerban a cutezat să mă amăgescă, cum m'a m'a amăgit.“

„Așa dară“ — adause Stoica — „să ne grăbim să însciintăm pe toți ai nostri despre hotărîrea ce-am luat; acēsta trebue s'o facem de timpuriú, pentru ca la privilegiul dat să ne scim într'un gând și la o faptă.“

„Bine“ — răspunde Băleanul — „Vom trāmite fiă-care argați cu răvașe pe la toți cei înțelesi cu noi. În cât pentru fiu-meú, am să-l cer dela Constantin Filipescul, care ne-a îndemnat să-l dăm spătarului.“

După aceste înțelegeri cei doi boeri se despărțiră. Stoica se întórse la Bucuresci, érá Ivașcu întră cu lacrimile pe gene în apartamentul soției sale, ca să-î povestéca și ei cele petrecute și să o mustre . . .

(Va urma).

Odă ostașilor români.

I.

Juni ostași ai țerei mele, însemnați cu stea în frunte!
Dragii mei vultani de câmpuri, dragii mei șoimani de munte!
Am cântat în tinerețe strămoșesca vitejiă,
Vitejiă fără sémān pe-acel timp de grea urgiă,
Ce la vechiul nostru nume aú adaos un renume
Dus pe Dunărea în Marea și din Marea dus în lume!

II.

Vin acum, la rēndul vostru, să v'aduc o închinare,
Vin cu inima crescută și cu sufletul mai tare,
Ca pe iroi de legende, vin să vę privesc în față,
Voî, nepăsători de mórte, disprețuitoři de viață
Ce-ați probat cu-avēntul vostru lumei pusă în mirare
Că din vultur vultur naște, din stejar stejar resare!

III.

De la Domn pān' la opincă, duși de-o sórtă norocósă,
V'ati legat în logodire cu isbānda gloriósă,
Ș'ati făcut ca să pricepem a trecutului mărime,

Mēsurāndu-vę de-o samă cu-a strămoșilor nālțime,
Ș'arētānd, precum prin nori māndrul sóre se arată,
Cine-am fost odinióră, cine ér vom fi odată!

IV.

Să trăiți feciori de óste! Domnul sfânt să vę ajute
A străbate triumfalnic în cetăți și în redute
Ca la Rahova cu tunul, ca la Grivița cu sborul,
Ca la Plevna, unde astăđi cei întâiú ați pus piciorul,
Înfruntānd pe Osman-Gaziul, și prin fapt de bărbăția
Egalānd o țară mică cu o mare împērăția!

V.

O, viteji de viță vechiă! Aúđiți în depărtare
Acel vuet fără nume, ce resună ca o mare? . . .
Sunt bătăele de inimă al întregui neam al nostru,
Ce unește și și nópte dorul lui cu dorul vostru,
Sunt vęrsările de lacrimi pentru acel care se stinge.
Sunt urările voióse pentru acel care învinge!

VI.

O! Români în fața voastră, colo 'n tainica eea zare
 Vedeți voi cu ochi de vultur o lumină ce apare
 Străbătând prin umbra desă de trei secolî adunată?
 E mărețul fapt al țilei mult dorită, mult visată!
 E a ceriului zimbire, e luceafărul sperării,
 E triumful luptei vóstre, este dioa neatárnării!

VII.

Dragii mei! din câmpul luptei oțeliți când veți întorce
 La căminul unde-o mamă așteptând, suspină, tórce,
 Tot poporul: rudă, frate, soră, mamă și părinte
 Ca la Domni, cu pâni și sare vor eși voue'nainte.
 Că-cî din voi fiește care pórtă'n frunte o cunună
 Și de gloria de astăzi și de gloria străbună!

VIII.

Pas dar! tot, tot înainte! timpul vechiú din nou zorește!
 Viitorul țerii nóstre aú dat mugur ce 'ncolțeste,
 O, copii! de voi sunt mândru, simt acea mândriă mare,
 Care crește cu mărirea unui neam în deșteptare.
 Mî-am vădút visul cu ochiú, de-acum pot să mor ferice!
 Astăzi lumea ne cunoște: *Român* dice, *Viteaz* dice!

Mircești, 28 Novembre 1877.

Peneș Curcanul.

Plecat-am noue din Vaslui
 Și cu sergentul dece,
 Și nu-î era deú, nimėruí
 În piept inima rece.
 Voióși ca șoimul cel ușor,
 Ce sbóră de pe munte,
 Aveam chiar pene la picior,
 Ș'aveam și pene'n frunte.

Toți dorobanți, toți căciulari,
 Români de viță veche,
 Purtând opinci, suman, itari,
 Și cușma pe-o ureche.
 Ne dase nume de Curcani
 Un hătru bun de glume,
 Noi am schimbat lângă Balcani
 Porecla în renume.

Din câmp, de-acasă, de la plug
 Plecat-am astă vară,
 Ca să scăpăm de Turci, de jug
 Sermana scumpă țară,
 Așa ne spuse'n graiul său
 Sergentul Mătrăgună,
 Și noi ne-am dus cu Dumneđeú,
 Ne-am dus cu voe bună.

Orî-cine 'n cale ne 'ntălnea
 Cântând în gura mare,
 Stătea pe loc, s'adimenea
 Cuprins de admirare;
 Apoi în trecet ne 'ntreba'
 De mergem la vr'o nuntă?
 Noi respundeam în hohot: Ba,
 „Sburăm la luptă cruntă!”

— „Cu țile mergeți, dragii mei,
 Și să veniți cu țile!”
 Diceau atunci bătrâni, femeí
 Și preoți și copile;
 Dar cel sergent făr de musteți
 Răcnea: „să n'aveți teamă,
 Românul are șapte vieți
 În pieptu-î de aramă!”

Ah! cui ar fi trecut prin gând,
 Ș'ar fi cređut vr'odată,
 Că mulți lipsi-vor în curend
 Din mândra noastră cetă;
 Priviți, din noue, căți eram
 Și cu sergentul dece,
 Remas'am singur eú... și am
 În piept inima rece!

Crud e când intră prin stejari
 Năprasnica secure
 De-abate toți copacii mari
 Din falnica pădure!
 Dar vai! de-a lumei négră stea
 Când mórtea nemilósă
 Ca'n codru viú pėtrunde'n ea,
 Și când securea-î cósă!

Copii! aduceți un ulcior
 De apă de sub stîncă
 Să sting pojarul meú de dor
 Și jalea mea adâncă.
 Ah! ochi-mi sunt plini de scânteí
 Și mult cumplit mă dóre,
 Când mă gândesc la frații mei
 Cu toți perți în flóre.

Cobuz ciobanu 'n Calafat
 Cânta voiós din fluier,
 Ér noi jucam hora din sat
 Rízend de-al bómbeí șuer.
 Deodat' o schijă de obuz
 Trásnind—mânca-o-ar focul!—
 Retéză capul lui Cobuz
 Și ea ne curmă jocul.

Trei țile 'n urmă am rėșbit
 Prin Dunărea umflată
 Și nu departe-am tăbărit
 De Plevna blăstemată.
 În fața noastră se 'nalța
 A Griviței redută,
 Balaur crunt ce-amenința
 Cu ghiara-î nevėđută.

Dar și noi încă o pândeam
 Cum se pândește-o fiară
 Și tot chiteam și ne gândeam
 Cum să ne cadă 'n ghiară.
 Din zori în zori și Turci și noi
 Svėrleam în aer plumbii
 Cum svėrlí grăunți de popușoi
 Ca să hrănești porumbii.

Și tunuri sute bubueau . . .
 Se clătina pământul!
 Și miú de bómbe vâjjeau
 Trecend în sbor ca vėntul,
 Ședea ascuns Turcu 'n ocol
 Ca ursu 'n bizuniă.
 Pe când trăgeam noi tot în gol,
 El tot în carne viá . . .

Ținteș era dibaciú tunar,
 Că-cî tóte-a lui ghiulele,
 Loveau turcescul furnicar,
 Ducend mórtea cu ele;
 Dar într'o țî veni din fort
 Un glónte, numai unul,
 Și bietul Ținteș cădu mort
 Înbrățișându-și tunul.

Pe-o nópte órbă Bran și Vlad
 Eraú în sentinele.
 Ferbea vėzduhul ca un iad
 De bómbe, de șrapnele.
 În zori găsit-am pe-amėndoí
 Tăeți de iartagane
 Alătore c'un moviloii
 De leșuri musulmane.

Sermanii! bine s'aú luptat
 Cu litfa cea păgână,
 Și chiar murind ei n'aú lăsat
 Să cad' arma din mână.
 Dar ce folos! cetă scădea
 Ș' acuma remăsese
 Cinci numai, cinci flăcăi din ea
 Și cu sergentul șese! . . .

Veni și dioa de asalt,
Cea și de sânge udă!
Părea tot omul mai înalt
Față cu mórtea crudă.
Sergentul nostru, puiú de zmeú,
Ne dis' aste cuvinte:
„Cât n'am fi morți, voi cincî și eu
„Copii! tot înainte!“

Făcend trei cruci, noi am răspuns
„Amin! și Dómne-ajută!“
Apoi la fugă am împuns
Spre-a Turcilor redută.
Alelei! Dómne, cum sburaú
Voinicii toți cu mine!
Și cum la șanțuri alergaú
Cu scări și cu fașine!

Étă-ne-ajunși . . . încă un pas.
Ura! nainte, ura! . . .
Ér mulți remân fără de glas.
Le 'nchide mórtea gura!
Reduta 'n noi răpede-un foc,
Cât nu-l încape gândul.
Un șir întreg s'abate 'n loc
Dar altul îi ia rândul.

Mircești, August 1877.

Burcel, în șanț móre sdrobind
O titvă păgânescă.
Șoimu 'n rēdan cade răcînd:
„Moldova să trăescă!“
Doi frați Călini. ciunțiți de vii.
Se svērcolesc în sânge;
Nici unul însă, dragi copii.
Nici unul nu se plānge.

Atunci vítēzul Căpitan
Cu-o largă brazdă 'n frunte,
Strigă voios: „cine-î Curcan
Să fie Șoim de munte!“
Cu stēgu 'n mână, el sprintinel
Se sue-o scară 'naltă;
Eú cu Sergentul după el
Sărîm de la olaltă.

Prin foc, prin spăgi, prin glonți, prin fum,
Prin mi de baionete,
Urcăm, luptăm . . . étă-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
Allah! Allah! Turcii răcnesc
Sărînd pe noi o sută.
Noi punem steagul Românesc
Pe crāncena redută.

(Va urma).

Ura! măreț se 'naltă 'n vânt
Stindardul României!
Noi însă zăcem la pământ,
Căzuți prada urgiei:
Sergentul móre șuerând
Pe Turci în risipire,
Ér căpitanul admirând
Stindardu 'n falfăire!

Și eu când ochii am închis,
Când mi-am luat osînda:
„Ah! pot să mor de-acum, am dis,
„A noastră e isbānda!“
Apoi când éráș m'am trezit
Din nóptea cea amară,
Colea pe rāni eu am gasit
Virtutea Militară.

Ah! da-o-ar Domnul să-mi îndrept
Acéstă mână ruptă.
Să-mi vindec rānile din piept,
Să mă 'ntorc ér la luptă,
Că-cî nu-î mai scump nimică az
Pe lumea pământescă
Decât un nume de viteaz
Și mórtea vitejescă!

V. Alecsandri.

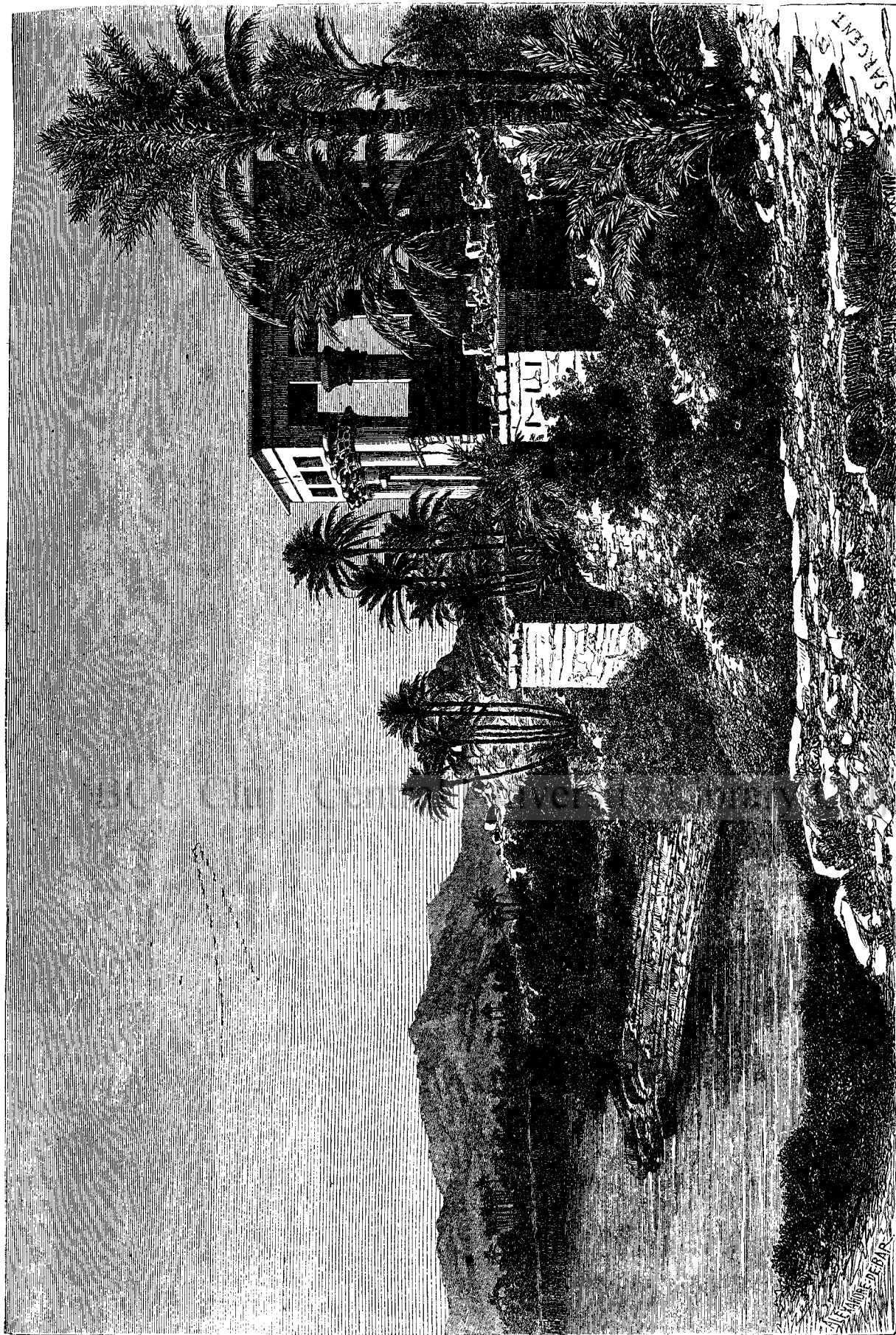
Templul deitei Isis în Egipt.

Templul deitei Isis pe insula Philae în Egiptul de sus, pățania lui Iosif cu Potifar, minunile lui Moise, scăparea Evreilor din ghiarele Faraonilor, étă ce-mi revine în spirit de câte-orî aud séu cetesc numele acelei țeri, care a format teatrul evenimentelor descrise în istoria biblică. Cu alte cuvinte: îmi aduc aminte de sclavi venetici, de Evreii, cari trecură prin acea țără, ér de stăpânii lor, de pământeni acelei țeri, de Egipteni a-rare-orî! De ce óre? Lucru fórte lesne de explicat. Fiind-că, despre patimile némului lui Israil ni s'a povestit în scólă, când mintea noastră era încă fragedă, când impresiunile, care ne atingea creerii se încrustaú mai adānc, se încrustaú și se împetreaú în cetul, astfel, încât impresiunile venite mai în urmă, nu puteaú să se sape tot atât de adānc în memoria noastră. Étă dar de ce nu ne reamintim pe Egipteni! Despre ei ni s'a spus și am învętat cu mult mai în urmă. Cred că nu greșesc nici de cum presupunęnd, că maiortatea cetitorilor nostri se va afla aici în aceea-și pozițiune ca și mine și că prin urmare, mai nainte de a vorbi despre templul pomenit, nu va fi de prisos a ne reaminti mai întâi, cine era Isis.

Isis era o deită a Egiptenilor și represinta după cultul străvechiú țera Nilului. Ea, tot după acest cult străvechiú, era femeia lui Osiris, reprezentantele riului Nil. După un cult éráși vechiú, însă mai noú de cât cel pomenit, Isis se prefăcu în deita lunei ér' Osiris în deul sóreliú. Isis mai era, pe baza aceleași credințe, și deita iadului, patróna căsătoriilor, spiritul rēsbunării, un spirit, care pedepsia mai cu samă jurământul strēmb; mai în urmă ea deveni și domnitórea mārîlor, inventátórea vislelor ect. Pre cum

vedem, acéstă deită avea nenumērate fețe, și prin urmare, pe vremea ei, lumea se va fi închinat mult la ea. În adevēr esistența multor urme de temple cu „hramul“ ei mărturisesc, că cultul ei și al lui Osiris a fost tare lătit în vechiul Egipt. Cel mai frumos templu dedicat acestei deite a fost cel din Egiptul de sus de pe insula Philae, care însă astăzi se numește Bilak. Acéstă insulă se ridică la o înălțime de 25 urme peste suprafața Nilului, ér pe fiă-care an cu ocasiunea revărsărilor acestui rîu, ea este cu totul acoperit de apele lui cele mănóse. Ripele insulei, formate din stānci de granit, sunt pline de inscripțiunii hieroglifice, ba chiar și de inscripțiunii eline, care mai cetete, care mai sterse, de vânt, de furtunî, de ploî și valurî.

Acéstă insulă în timpii mai vechi era cunoscută, dér nici de cum renumită, că-cî numai sub domnia lui Ptolomaeus Philadelphus se începu clădirea templului. Cu tóte acestea se mai vęd pe aici încă ruine de clădirî cu mult mai vechi de cât acest templu. Isis și Osiris, acei deî puternici, despre cari v'am vorbit, se dice, că ar fi îngropați în acéstă insulă. Numele ei hieroglific este: Pe-i-nel, care cuvęnt, după Plutarch însemnă: „cāmp sânt;“ prin urmare nu trebuie să ne mirăm aflānd, că numai preoților le era ertat a călca pe pământul acestei insule și că alți, simpli muritorî numai din depărtare puteaú admira templele ei cele strălucite. Dîcem templele, că-cî afară de templul deitei Isis, se afla pe acéstă insulă încă o mulțime nespūsă de clădirî sante, ridicate sub domnia Pharaonilor și a Ptolomeilor. Déră și natura a împodobit acest ostrov cu o frumșeță rară. Granitul roșu, din care s'aú făcut cele mai mulțe temple, precum și vestitele obeliscuri, formăză aici terase

Temple of Isis in Egypt.

imposante, ce coboră până în albia Nilului, punând astfel în pericol navigațiunea. Ce se vă spunem însă de vegetațiunea insulei. Acea vegetațiune noi locuitorii acestor țeri ernatice o cunoștem după nume și renume, din povești și istorii, ici colea după fructele ei, după pomii de terpenin, sicamori și alte plante tropice; închipuiți-vă puțin acea verdetă bogată și desă! ér în umbra pomilor maiestuoși închipuiți-vă urmele unei culturi străvechi, ruinele unei arte decădute, sfărâăturile de clădiri, care după ideia deșerta a constructorilor, aveau să dureze cât vecii. O asemenea privelisce trebuie să îmbete pe om cu o poesiă nespusă, straniă și covârșitoare.

Templul zeiței Isis este destul bine păstrat. Numai ici colea a început să caadă în ruine. Însă atât insula Philae, cât și cele lalte ostróve de pe Nil, nu sunt locuite fără numai de câte-va familii nubice, de hiene nenumărate, de șacali, de câni sêlbatici, de scorpion, șopîrle și de șerpî. Crocodilii, aceste amfobie scârbóse și periculóse își aleg adese ori aceste ținuturi frumoșe ca locuri de repaus, amenințând cu urgia lor atât pe pămîntenii cât și pe străini, de cari insula Philae este adese ori vizitată, după cum se vede din inscripțiunile de pe stânci și ruine, făcute în diferite limbi: engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă și altele.

V a r i e t ă ț i.

O scenă mișcătoare în Spitalul militar. Mai dîile trecute, pe când sosiau la spitalul militar din București răniți turci, le eșiră înainte, fiă de compătîmire, fiă de curiositate, atât personalul spitalului, cât și mulți dintre răniții români, cari nu zăceau în pat. Mulți dintre răniții turci intraseră deja în spital, când pe scară, unul dintre dênșii, ajungend fața în fața cu un rănit român, dete de odată nisce semne sgomotóse de amiciă și de bucuriă, care puseră în mirare pe toți cei preșenți. Rănitul român, care răspunse la rëndul său cu amiciă la amiciile turcului, fiind întreat, esplică, cum, aflându-se în șanțurile de sentinelă, pe când în șanțul turcesc, la doi trei pași, era asemenea de sentinelă rănitul turc, făcuseră cunoscință, își schimbaseră tutun, și astfel, vedându-se de mai multe ori, se împrietiniseră. Ce protestare spontană în contra uciderilor în masă dintre ómeni!

Lupta unui papagal cu un paiangine. Este cunoscut că în insulele arhipelagului indic se află o mulțime de insecte stricacióse de o putere enormă. Un amic al Gazetei de Francia, care lo-

cuesce în insula Iava descrie lupta unui papagal cu un paiangine uriaș astfel: Am vênat tótă ziua în pădure și când căldura ajunse în culme mă pusei sub un copac ca să mă odihnesc la umbră. După câte-va momente observați între frunzele arborelui o mișcare curiosă. Uitându-mă mai cu băgare de sémă, vedui un paiangine grođav, sugend sângele unui tinér papagal, pe care 'l atacase în cuib. Brațele lungi ale paianginelui coprîndeau tot cuibul pe când corpul lui diform, care se afla în miđlocul cuibului se umfla cu cât se umplea mai mult de sângele pradei sale. Atunci veni și mama bieteii paseri și apucă cu ciocul un braț al insectului uriaș pentru ca astfel să-l siléscă să lase prada. Dar în zadar! Paianginul se opunea atacurilor papagalului, care scotea țipete plângetóre! În fine paianginul silit de durere se repeđi asupra papagalului, și coprînd cu cele opt brațe gâtul paserei pentru a 'i sugé sângele, pe când papagalul sparse cu ciocul pântecelul insectei. Paianginul căđu jos, trágend însé și pe brava pasere. Mă scula și lovind cu patul puscei paiangenul am scăpat pe papagalul, care apărá cu atâta bravură pe puul său.

Abonamentul pe anul 1878 la „Albina Carpaților.“

În primele patru luni ale esistenței sale „Albina Carpaților“ a fost îmbrățișată și sprijinită de publicul român într'un mod, care întrece așteptările noastre. Mulțumind publicului pentru deosebita favóre, ce ne-a arêtat, îl rugăm tot deodată, să scuse dacă nu vom fi corêspuns întru tóte așteptărilor: acesta n'a provenit nici din lipsa de jertfe materiale, nici din lipsa de muncă, ci din greutățile începutului, care nu tot deuna se pot învinge. Resultatele câștigate dela 15 August încóce însé ne îmbărbăteză și ne îndemă a continua întreprinderea cu acelaș zel și cu silințe duple. Dêcă și sprijinul din partea publicului va merge tot crescend, atunci noi, la rëndul nostru, ne vom grăbi a mai îmbunătăți fóia atât în privința cuprinsului literar, cât și în privința ilustrațiilor.

„Albina Carpaților“ va eși, ca și până acum, în dóue edițiuni, adecă: în singuraticii numerii de câte 1½ cólă tipar des pe fiă-care sêptemână sêu în volumuri de 6 cóle la câte patru sêptemâni, D-nii abonați au să declare, dêcă doresc, ca fóia să li se trămită cu numêrul sêu în volumuri; acestea din urmă se trămit și de-a dreptul, dar se pot procura și prin librăria cea mai apropiată.

Condițiunile de abonament sunt următórele:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	8 fior. — cr.	Pe an	20 Lei noi
„ 6 luni	4 „ 40 „	„ 6 luni	11 „
„ 3 „	2 „ 40 „	„ 3 luni	6 „ în monetă.

Un singur numér costă 20 cruceri sêu 45 de bani, un volum 70 cruceri sêu 1 Leu noi și 70 bani.

Primum încă abonamente și pentru primii 20 numerii ai fóiei noastre apăruți până la finea lunei Decembrie 1877 cu 3 fior. 20 cr. sêu 8 Lei noi și făcenduni-se comande mai multe, nu vom lipsi a retipări îndată toți acei numerii, fiind-că edițiunea primă a trecut întrégă.

Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiu, sêu prin corespondenții nostri și prin librăriile de dincóce și de dincolo de Carpați, în fine la tóte oficiile postale.

Domnii abonați sunt rugați a ne comunica cât se póte de chiar numele D-lor și posta din urmă.

Sibiiu, în Decembrie 1877.

Redacțiunea și editura.